Fikirleri Besleyen Kalemler

Büyük bir liderin yetişmesinde büyüdüğü çevre, aldığı eğitim, okuduğu kitaplar ve tanık olduğu olaylar birlikte rol oynar. Mustafa Kemal hem **Türk aydınlarından** hem de **Aydınlanma Çağı düşünürlerinden** etkilendi. Bu birikim onun **inkılapçı** kişiliğinin temelini oluşturdu.

BUNU UNUTMA

Okuma alışkanlığı onu Türk ve Batılı düşünceyle buluşturdu.

Yerli düşünürler

Kişi	Kimdir? Eserleri	Mustafa Kemal'e etkisi
Namık Kemal	Vatan ve hürriyet şairi, Genç Osmanlıların öncülerinden; *Vatan yahut Silistre*, *İntibah*, *Cezmi*	Vatanseverlik, hürriyet, millet sevgisi
Tevfik Fikret	Servetifünun şairi, Batıcı, II. Meşrutiyet'in savunucusu; *Haluk'un Defteri*, *Tarih-i Kadim*, *Rübab-ı Şikeste*. Vatan ve hürriyet şiirleri Manastır'daki Mustafa Kemal'i çok etkiledi.	İnkılapçılık, bağımsızlık, Batılılaşma, gençlik ve kadın hakları
Ziya Gökalp	Şair, toplum bilimci; Türkçülüğün fikir öncüsü. Doğu ile Batı'yı kaynaştırdı: "Türkleşmek, İslamlaşmak, Muasırlaşmak"	Millî dayanışma, Türk milliyetçiliği, millî kültür
Mehmet Emin (Yurdakul)	Türk millî şairi; *Türk Yurdu* dergisinde yazdı	Millî kültür, millî birlik ve beraberlik

Yabancı düşünürler

Düşünür	Fikri	Mustafa Kemal'e etkisi
Rousseau	Eşitlik, demokrasi, halk egemenliği	Millî egemenlik, demokrasi, milliyetçilik, hukuk devleti, toplumsal dayanışma
Montesquieu	Mutlakiyete karşı meşruti monarşi; *Kanunların Ruhu*: güçler ayrılığı	Hukuk devleti, kanunların üstünlüğü
Voltaire	Vicdan ve fikir hürriyeti; *Felsefe Sözlüğü* ile Fransa'daki siyasi rejimi eleştirdi	Düşünce özgürlüğü, demokratikleşme
Diderot	Ansiklopedide esaret, hürriyet, adalet kavramları	Adalet ve insan hakları anlayışı
Kant (Almanya)	"Aklını kendin kullanabilme cesareti göster." Her sorunun akıl yoluyla çözülebileceğine inandı.	Akılcılık, bilimsellik, laiklik

A+ LGS'DE ÇIKABİLİR

Namık Kemal ve Mehmet Emin daha çok **vatan sevgisi ve bağımsızlık**; Rousseau **millî egemenlik ve demokrasi**; Montesquieu ise **kanunların üstünlüğü ve güçler ayrılığı** fikirlerini besledi.

Kim tanıştırdı?

Manastır'da arkadaşı **Ömer Naci** aracılığıyla Namık Kemal ve Tevfik Fikret'in eserlerini; Fransızcası iyi olan arkadaşı **Ali Fethi (Okyar)** aracılığıyla Rousseau, Voltaire ve Montesquieu'nün eserlerini tanıdı. Tarih öğretmeni **Mehmet Tevfik Bey** için de "Kendisine minnet borcum vardır, bana yeni bir ufuk açtı." dedi.

Fikirleri Şekillendiren Şehirler

Selanik

Doğduğu, çocukluğunu geçirdiği modern şehir. Çok kültürlü yapısı, resmî, özel ve askerî okulları, limanı, demir yolu ve Avrupa'dan gelen yayınlar sayesinde Batı'daki fikir akımlarını yakından tanıdı; **hoşgörülü ve yeniliğe açık** oldu.

Manastır

Askerî idadi yıllarını geçirdiği ordu merkezi. Birçok Avrupa devletinin konsolosluğu bulunduğu için **konsolosluklar şehri** denirdi; Avrupalıların Osmanlı üzerindeki planlarını, bölgedeki isyanları yakından gördü. **Vatanseverlik** duyguları güçlendi.

İstanbul

Başkentte Harp Okulu ve Harp Akademisi yıllarını geçirdi. Elçiliklerin, tiyatroların ve baloların bulunduğu Beyoğlu ve Galata'nın Batılı yüzünü gördü. Siyasi gelişmeleri izledi, Avrupa gazetelerini okudu, okul gazetesi çıkardı. **İnkılapçı ve lider** yönü gelişti.

Sofya

1913'te askerî ataşe olarak gitti. Bulgar Meclisi'nin çalışmalarını, Avrupa'nın sanat ve kültür hayatını yakından gördü; ilk kez operayı izledi. Osmanlı'nın yeni bir savaşa girmesinin sakıncalı olduğunu bildirdi. **Demokrasi ve diplomasi** tecrübesi kazandı.



Manastır'da seferberlik günleri (temsilî)

Tanık olduğu olaylar

- Sömürgecilerin Kuzey Afrika'daki Osmanlı topraklarını işgali: **bağımsızlıkçı** ve **antiemperyalist** duruş
- Milliyetçilik akımıyla çıkan azınlık isyanları: Türk milletinin **millî benliğine** sarılması gerektiği düşüncesi
- Devlet yönetimindeki hatalar: **inkılap** düşüncesinin gelişmesi

1897 Osmanlı-Yunan Savaşı

Manastır'da idadi öğrencisiyken savaş başladı; şehirde seferberlik havası vardı. On altı yaşındaki Mustafa Kemal gönüllü birliklere katılıp savaşa gitmeyi çok istedi. Bu istek onun **vatanseverliğinin** erken bir göstergesidir.

DİKKAT!

I. Dünya Savaşı cephelerindeki başarıları da **liderlik, teşkilatçılık ve cesaret** özelliklerini geliştirdi.

Sözlerinden ve işlerinden kişiliği

Özellik	Ne demek?	Kanıtı
Yaratıcı düşünce	Alışılmış düzenin dışına çıkıp kimsenin cesaret edemediği yenilikleri yapabilmek	İnkılaplar. Lloyd George: "Dünyanın beklediği son dâhi, bir anda Türkiye'de ortaya çıktı."
İleri görüşlülük	Tarih bilgisinden yararlanarak geleceği doğru tahmin etmek	Büyük bir savaşın çıkacağını, Osmanlı katılırsa felakete sürükleneceğini söylemesi. "Yolunda yürüyen bir yolcunun, ufku görmesi kâfi değildir. Muhakkak ufkun ötesini görmesi lazımdır."
Liderlik ve vatanseverlik	Milletini zor günlerde bir hedef etrafında toplamak	"Ya istiklal ya ölüm!"; Sakarya'da "Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır. O satıh, bütün vatandır."

İki Kavramı Karıştırma

Millî bağımsızlık

Dışa karşıdır. Ülkenin hiçbir yabancı devletin baskısı altında olmamasıdır. Düşmanla savaşmak, işgale ve sömürgeye karşı çıkmak bağımsızlıkla ilgilidir.

"Ya istiklal ya ölüm!"

Millî egemenlik

İçe dönüktür. Yönetme yetkisinin millete ait olması, ülkeyi yönetecekleri halkın seçmesidir. Meclisin açılması, seçim yapılması, saltanatın kaldırılması egemenlikle ilgilidir.

"Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir."

A+ LGS'DE ÇIKABİLİR

LGS'de en sık yapılan hata bu iki kavramı karıştırmaktır. **Kim yönetecek?** sorusu egemenlik, **Kimseye boyun eğmeyeceğiz** fikri bağımsızlıktır.

Örnek	Kavram
Halkın oyuyla milletvekili seçilmesi	Millî egemenlik
İşgalci ordulara karşı savaşmak	Millî bağımsızlık
Rousseau'nun halk egemenliği fikri	Millî egemenlik
Namık Kemal'in hürriyet ve vatan şiirleri	Millî bağımsızlık, vatanseverlik
Kapitülasyonların kaldırılması	Millî bağımsızlık (ekonomik)



Harp Okulunda kitaplarla geçen geceler (temsilî)

Kısaca hatırla

Mustafa Kemal'in fikir hayatını üç kaynak besledi: **okuduğu yazar ve düşünürler**, **yaşadığı şehirler** ve **tanık olduğu olaylar**. Bu birikim onun ileride millî egemenliğe dayalı, akılcı ve laik bir devlet kurma düşüncesinin temelini oluşturdu.

Sofya'da neler öğrendi?

Bir Avrupa şehrinde Avrupa kültürünü ve toplum hayatını tanıdı. Üst düzey toplantılarda Avrupa devletlerinin temsilcileriyle doğrudan görüştü. Bulgar Meclisi'ni izleyerek **parlamenter rejim** hakkında bilgi edindi. Bulgaristan'da Türkçe yayımlanan gazetelerle bağlantı kurup oradaki **Türklerin** sosyal ve siyasi haklarının gelişmesi için çalıştı. I. Dünya Savaşı çıkınca İstanbul'a döndü.

Notlarım

Kazanım: Gençlik döneminde Mustafa Kemal'in fikir hayatını etkileyen önemli kişileri ve olayları kavrar.

Kendimi Deniyorum

A. Doğru mu, yanlış mı?

Cümle doğruysa "D", yanlışsa "Y" yazınız.

☐ 1. Tevfik Fikret, Mustafa Kemal'i inkılapçılık konusunda etkilemiştir.
☐ 2. Voltaire eşitsizliği savunmuştur.
☐ 3. Manastır'da birçok Avrupa devletinin konsolosluğu vardı.
☐ 4. Seçim yapılması millî bağımsızlık ile ilgilidir.
☐ 5. Mustafa Kemal 1897 Osmanlı-Yunan Savaşı'na katılmak istemiştir.

B. Eşleştirelim

Kavramın harfini ilgili açıklamanın başındaki kutuya yazınız.

A) Namık Kemal	☐	Vicdan ve fikir hürriyeti
B) Rousseau	☐	Vatan ve hürriyet şairi
C) Voltaire	☐	Akılcılık ve bilimsellik
D) Kant	☐	Millî kültür ve millî birlik
E) Mehmet Emin	☐	Eşitlik ve halk egemenliği

C. Boşlukları dolduralım

Kelimeler: **Sofya** **Ömer Naci** **egemenlik** **Ziya Gökalp**

1. Millî dayanışma ve Türk milliyetçiliği fikirlerini ..... besledi.
2. Bulgar Meclisi'ni ..... şehrinde izledi.
3. Namık Kemal'in eserlerini ..... sayesinde tanıdı.
4. Yönetme yetkisinin millete ait olmasına millî ..... denir.

D. Bilgimi yazıyorum

1. Mustafa Kemal'in fikir hayatını etkileyen iki yerli ve iki yabancı düşünürü yazınız.

2. Millî egemenlik ile millî bağımsızlık arasındaki farkı yazınız.

3. Sofya'da edindiği tecrübeler ona ne kazandırmıştır?

4. 1897 Osmanlı-Yunan Savaşı'na katılmak istemesi hangi kişilik özelliğini gösterir?

Bu konunun şarkısını Onur Akmeşe YouTube kanalından dinlemeyi unutmayın!